

Атрибути національної самобутності в поезії Лесі України та її польськомовних перекладах: як словом висвітлити душу

У статті проаналізовано польськомовні варіанти перекладу реалій та маркерів національної ідентичності, які використовувала у своїх поезіях Леся Українка. Звернено увагу на семантичну наповненість індивідуальних національних атрибутів Лесі України, закорінених у міфології та народній традиції, та їхню інваріантність в межах здійсненої поетичної інтерпретації різних перекладачів. Особливе місце в цій атрибутивно-образній системі відведено «Лісовій пісні» як системі міфологем, які творять народне тло української та польської культур.

Наголошено, що основними у цьому переліку є образи дому та його елементів (стін, вікон, дверей, диму тощо), які використані із подвійною метою – зобразити людську минущість чи любов до рідного краю, дерев (калини, берези, верби, дуба), Додатковими атрибутами національної самобутності є народна пісня, прислів'я і замовляння.

За допомогою зіставлення міфологем Лесі України та їхніх відповідників, перекладених польською мовою, доходимо до висновку про адекватність перекладів поезії Лесі України та їхню цінність у польському суспільстві. У роботі досягнуто мету – визначити основні атрибути національної самобутності, які не завжди збігаються в українському та польському культурному просторі.

На них накладаються різні інтерпретації територіальних чинників і виявів патріотизму, оскільки оспівана у віршах Лесі України земля займала різне місце в українському та польському середовищі – Батьківщини та Кресів. Не збігалися, хоча значною мірою і перетиналися, міфологеми, основані на міфічному та традиційному світоспогляданні народу, а також самі міфічні образи. Подібними є польські та українські пісенні мотиви, які попри спільні образи та художні засоби, містять індивідуальні національні елементи.

Новим методологічним відкриттям є аналіз атрибутів національної ідентичності у віршах Лесі України та їхніх польськомовних варіантів крізь призму поняття «тотему», яке досі не зазнало належного розвитку. До головних «тотемних» та міфологічних образів відносимо слово, яке проходить шлях від традиційної народної магії до націотворчого чинника в системі універсальних цінностей.

Ключові слова: національна самобутність, польськомовний переклад, реалії, міфологія, міфологема, авторські «тотеми».

Вступ

В останні роки серед вітчизняних лесезнавців побутує думка, що тема польських перекладів творів Лесі Українки досліджена достатньо повно, тим більше, що після 2003 року нових збірок перекладів творів відомої майстрині українського слова у польському середовищі не простежувалося (Радишевський, 2012). При цьому науковці слушно посилаються на вагомість праць Ростислава Радишевського, зокрема його монографію «Леся Українка і польська література» (Радишевський, 1983), та «Наукова та перекладацька рецепція Лесі Українки в Польщі» Валентини Соболя (Соболь, 2010), які певною мірою підсумовують літературознавчі та перекладознавчі пошуки українських і зарубіжних учених. Своєрідним підсумком цих інтерпретацій також став новий аналітичний том «Рецепція творчості Лесі Українки в Польщі» із переліком і презентацією найвагоміших критичних праць у досліджуваній царині (Радишевський, 2021).

Ми не применшуємо ролі видань Сидора Твердохліба з початку ХХ ст. чи Анджея Солецького (2003 р.), які на сьогодні охоплюють найнижчу та найвищу хронологічні рамки історії перекладів творів Лесі Українки польською мовою. Окремою відкритою сторінкою залишаються переклади Пйотра Куприся, інформація про лесезнавчі студії якого облетіла наукові середовища українців на початку цього століття, коли заповідалося видання третього тому його праць. Однак ці польськомовні версії творів Лесі Українки після смерті науковця на разі так і не дійшли до широкого кола сучасних читачів. Проблема тяглості лесезнавчих досліджень в українсько-польському культурному просторі потребує окремого обговорення, натомість **метою** цієї наукової розвідки є вивчення елементів національної самобутності в творах Лесі Українки і варіантах їх перекладів польською мовою.

Методи й методики

Згадані праці становлять теоретико-методологічну основу нашої розвідки, а також є джерелом фактичного матеріалу. Досліджуючи твори Лесі Українки, зокрема її драму-феєрію «Лісова пісня» та польськомовні переклади, використовуємо методи текстуального аналізу, порівняльного літературознавства, історико-культурного підходу.

Виклад основного матеріалу

Найбільш помітною, хоча і нечисленною групою лексем, які засвідчують рівень національної самобутності Лесиного поетичного слова, є реалії, які відтворюють клімат і епоху, в яких творила Леся

Українка. Ці слова, рясно запрезентовані в оригіналах, польські перекладачі інтерпретують у двох варіативних системах – як власне українські поняття, які не підлягають принципу перекладності, та елементи часткової екзотизації, відповідники яких можливо віднайти у польських культурних надбаннях – народних традиціях, фольклорній творчості тощо. Обидві техніки перекладу вважаємо за слушні з огляду на близькість міфології і народних традицій українського та польського народів, а відтак простежуємо подібне значення сформованих в обох культурах міфологем, які відтворюють проблеми свободи, становлення нації, ролі поета у формуванні національної свідомості, збереження фольклорної спадщини тощо.

Удалою вважаємо польськомовну ініціацію Лесиних реалій, здійснену Єжи Літвінюком у «Лісовій пісні» («Pieśń lasu») (Леся Українка, 2016). Принагідно варто пригадати, що саме це польськомовне видання у формі репрезентативного двомовного тому побачило світ 2016 р. у Волинському (на той час – Східноєвропейському) національному університеті імені Лесі Українки.

Найбільш очевидний перегук польських і українських міфологем запрезентовано у переліку дійових осіб драми:

Ten co groble rwie – Той, що греблі рве;

Niechrzczenie – Потерчата;

Kusy – Куць;

Pokusińnik – Перелесник;

Wodnik – Водяник;

Dziad Leśny – Лісовик;

Rusalka (не типово польська *Syrenka*, якщо йшлося про Русалок річкових);

Rusalka Polna – Русалка Польова;

Przepaśnica – Пропасниця;

Ten, co w skale mieszka – Той, що в скалі сидить;

Zjawa – Мара;

Mawka – Мавка.

У перекладі польською мовою «Лісової пісні» Т. Хрущівського, фрагмент якого розміщено у збірнику польськомовних інтерпретацій творів Лесі Українки «Siedem strun» («Сім струн»), знаходимо інші пропозиції імен головних образів: *Leśnobożec*, *Miawka* та ін., покликані звернути увагу польського суспільства на його власну народну творчість і підкреслити її

індивідуальний характер (Łesia Ukrainka, 1980). Натомість у польськомовних фрагментах «Лісової пісні», запропонованих Ольгою Петик, серед дієвих осіб драми-феєрії знаходимо такі оригінальні власні назви: *Potrutki* (Потерчата), *Dziadek Leśny* (Лісовик), *Zimnica* (Пропасниця), *Kusiciel* (Перелесник), *Wujaszek Lew* (Дядько Лев) (Радишевський, 20215). Попри ці різниці, у спільному перекладацькому просторі польських авторів простежуємо спільне фольклорне надбання, виражене в ідентичній лексиці: *Łukasz*, *Wodnik*, *Rusalka* тощо.

У межах української міфології і національної системи реалій представлені у творі, опрацьованому Літвінюком, *Złydni* і *Dola* (а не *Nędza*, *Bieda* чи *Los*). Подібну перекладацьку типологію простежуємо й у інших авторів польських перекладів. Увага до українського міфологічного простору творів Лесі Українки дозволяє визначити ці слова як авторські «тотеми», якими представлена тяглість української багатовікової культури. Ідеться про омовлені знаки духовності, збірного поняття національної «душі», які в поезії Лесі Українки присутні повсюдно і які, попри близькість української та польської культур, викликають труднощі у перекладі.

Заглиблюючись у модифікацію терміну «міф» на літературознавчому поприщі, а відтак і в перекладацькому контексті, Анна Яніцка зазначає: «У визначенні літературних зв'язків поміж Лесею Українкою та польською літературою ключовою постаттю, виділеною у попередніх літературознавчих дослідженнях, є передусім Станіслав Виспянський – в обох письменників міфологічне світосприйняття виражене у формі роздумів над історичним минулим, над долею народів. Міф, за визначенням Войцеха Гутовського, стає матрицею, за допомогою якої інтерпретуємо історію» (Janicka, 2010: 122).

Маємо справу не просто з елементами українського фольклору, оскільки система образів «Лісової пісні» відтворює їх тільки частково. У польськомовних перекладах поетичних рядків Лесі Українки інтерпретації піддана власне авторська міфологічна система, охоплена рамками казки-феєрії (пол. *baśń dramatyczna*).

До лексем «тотемного» характеру зараховуємо слово «хата» («хатинка», «хижа», «хижка») / «chatka», яке в польських текстах, як і в оригіналах Лесі Українки, використане в кількох контекстах. У «Лісовій пісні» це образ минулості людського буття, рутини, приземленості. Поетеса індивідуалізує це значення вустами своєї героїні Русалки, яка, дізнавшись про будівництво у лісі людської оселі, вигукує:

... Ой, ті люде
с-під стріх солом'яних! Я їх не зношу!

Я не терплю солом'яного духу! (Леся Українка, 2016: 22).

Русалка демонструє протилежний до солом'яного вільний дух свободи, який асоціюється авторці казки-феєрії з усією природою. Утім, за словами Мавки, у ній, як і в водяному потоці, втілена сваволя, а тому образ лише частково відображає ту силу вільного буття, яка вповні виявлена саме в головній героїні драми-феєрії Лесі Українки.

Такі самі асоціації хата як народна реалія пробуджує в польськомовних перекладах. Особливо яскраво прописана ця семантика в фінальних сценах «Лісової пісні», в яких у дім Килини та Лукаша приходять Злидні, показуючи повноту не тільки матеріальної, а й духовної бідності, що є справжнім образним відкриттям Лесі Українки. Персоніфіковані Злидні як міфологема символізують також душевну порожнечу, як і порожній, похилений, посірілий дім, виття чи образ вовкулаки, зрізаний дуб у лісі, який був символом життя народу.

Водночас «хата» («хижа», «хатинка») є прообразом свого, рідного, самобутнього. Інколи цей «тотем» метонімічно відображений у формі диму з комина, який є символом людського духу, життя, невмирущості тощо, чи в інших елементах – вікнах, дверях, стінах. Цей універсальний образ у віршах Лесі Українки теж виявився з усією повнотою, символізуючи Вітчизну.

Так, у вірші «На зеленому горбочку», автор польського перекладу якого невідомий, перед очима читача розкриваються аркадійські чи так звані кресові мотиви, які в польській культурі набувають особливих конотацій з огляду на прив'язаність до своїх давніх східних територій. Цей поетичний краєвид польською мовою зорієнтований на національні почуття, відмінні від тих, які виникають в українському середовищі, що особливо простежуємо у таких рядках:

Na zielonym pagóreczku,
Przy wiśniowym ogródeczku
Przytuliła się chatynka,
Taka smutna jak dziecinka,
Co wygląda zatroskana,
Czy nie wraca do niej mama,
I zza górki do chatynki,
Niby mama do dziecinki,

Wyszło słońko, zaświeciło,
Smutną chatkę pocieszyło (Радишевський, 2021: 511).

Натомість в оригіналі йдеться про маркери української культури і природи, визначені народною творчістю та творчим здобутком тих митців, з яких Леся Українка черпала натхнення. Відповідно добрана колористика вірша – білизна хатинки, зелень пагорбів і вишневого саду, світло сонячного проміння, у якому барви набувають особливої чіткості. Відтак, доходимо до висновку, що подібність лексем в оригінальних і перекладних версіях поезій Лесі Українки не свідчить про ідентичність їх смислового навантаження, вираженого на рівні національного самоусвідомлення.

Подібні народно-патріотичні конотації простежуємо в образах калини (її полум'яний колір символізує невмирущість як душі, так і цілої нації), верби як туги за втраченим прихистком і земним раєм, яким є для поетеси рідний край. Мавка, зачарована у вербу «з сухим листям та плакучим гіллям» (Леся Українка, 2016: 118), в міфологічному національному просторі України символізує її страждання і випробування, які зрештою закінчуються відродженням до нового життя. Що більше, це дерево, як і береза, є символом душевності, молодості, краси (з вербою в народних піснях, легендах, казках і прислів'ях зазвичай порівнювали гошу дівчину-українку). З огляду на подібні краєвиди, у польському міфологічному просторі цьому образу відведена така сама роль, тому він дуже промовистий. Голос невмирущої людської душі у «Лісовій пісні» повсюдно виражений у мелодії сопілки, якою починається і закінчується твір.

Почерпнутий з пісенної творчості образ дуба, який возноситься над земними проблемами як один з найважливіших «тотемів» та провісник прихованої сили й незламності, є одним із ключових. Його знищення, як бачимо у «Лісовій пісні» («*дялько Лев заклався на життя, що дуба він повік не дасть зрубати*» (Леся Українка, 2016: 22) – «*Де дядьків дуб, що он пеньок стремить?*» (Леся Українка, 2016: 118)), призводить до краху щасливого людського світу, морального і духовного занепаду. Це можна інтерпретувати, як взаємозалежність «слово – нація – життя (душа)». Примітно, що в польській народній пісенності дуб виконує таку саму «тотемну» функцію.

Збирання Лесею народних джерел з юного віку вплинуло на мелодику її віршів, які настільки наближені до давньої української

пісенності, що, на перший погляд, важко зауважити поміж ними різницю. Візьмімо хоча б пісеньку Потерчат:

Нас матуся положила,
і м'якенько постелила,
бо на ріння, на каміння
постелила баговіння
і лататтям повкривала,
і тихенько заспівала:
«люлі-люлі-люлята,
Засніть, мої малята!» (Леся Українка, 2016: 11).

Потрібно зазначити, що польськомовний переклад цього фрагменту не менш ліричний:

Mateńka nas położyła,
Miękuteńko pościeliła
Na kamkach, na drobnicu
Nasłała miękkiej bagnicy,
Grażelami zarzuciła
I cichutko zanuciła:
«luli-luli-luleta,
Śpijcie, moje piskleta» (Леся Українка, 2016: 10).

Коли б ти, нічко, швидше минала!
Вибач, кохана! Ще ж я не знала
Днини такої, щоб була щасна
так, як ти, ніченько, так, як ти, ясна!
Чом ти, березо, така журлива?
Глянь, моя сестронько, та ж я щаслива!
Не рони, вербо, сліз над водою,
буде ж, матусенько, милий зо мною!..
Батьку мій рідний, темнений гаю,
як же я ніченьку сюю прогаю?
Нічка коротка – довга розлука...
Що ж мені суджено – щастя чи мука?

(Леся Українка, 2016: 64–65).

У польських перекладах цього фрагменту повністю збережена ця тотемність образів, яка паралельно переноситься на стосунки у сім'ї: «siostrzyczka», «mateczka», «ojciec rodzony», «wujaszek» тощо. Емоційна наповненість цих образів має на меті приблизити читачеві

віддалений локальний світ, в якому зростала Лесі Українка, з його легендами і переказами. Що більше, авторка казки-феєрії запропонувала знавцям музики пісенні мелодії Волинського Полісся для озвучення їх на сцені під час театральної постановки твору.

Паралельно у драмі знаходимо елементи весільної української обрядовості, яка на українсько-польському пограниччі певною мірою була співзвучна, тож промовистими стали слова польського перекладу:

Szykujcie, mamo dola starostów bochen,
Jutro wyprawiam swatów do Kułyny (Леся Українка,
2016: 103).

Таким самим промовистим було повір'я про заборону сільськогосподарських робіт після заходу сонця:

Co tam za robota,
Gdy słońce zajdzie? (Леся Українка, 2016: 93).

До народних прислів'їв, спільних в українсько-польському просторі, зараховуємо такі поетичні рядки: „*Dziewuszko, dobry bywa chleb, nie człowiek*” (Леся Українка, 2016: 92), які виникають на основі біблійних алюзій, тощо.

Складними національними реаліями з метафоричним звучанням можна вважати такі міфологеми, які свідчать про спільне культурне підґрунтя пограниччя і виражають магію слова:

Dziad nasz nieboszczyk powiadał,
Że trzeba ino znać pomocne słowo,
To w taką leśną dziewczkę może wstąpić
Dusza nie insza od tej, co w nas siedzi (Леся Українка,
2016: 73).

Таку саму функцію магії виконує слово у випадку із закляттям Мавки в дерево: «*А щоб ти стояла у чуді та в диві!*» [1, с. 116] – «*Vodajbyś stałą tak w wiecznym podziwieniu!*» (Леся Українка, 2016: 119).

В уста Килини Леся Українка вкладає і власне магічну дію слів, якими в народі «замовляли» хвороби і нещастя: «*Ходімо на село, закличу бабу, – тра виляти переполох!*» (Леся Українка, 2016: 129). – «*pójdziemy do wsi, znającą zawołam, niechaj odczyni przestach!*» (Леся Українка, 2016: 133).

Беручи за основу ці народні традиції і мотиви, поетеса вказує на те, що вершиною формотворчих чинників в історії розвитку нації є слово. Це міфологічна/тотемна домінанта всієї творчості Лесі Українки. Відтак слово відроджує її саму, а також головну героїню «Лісової пісні» після пережитих зрад, проклять і забуття, та Лукаша, якого вона силою слова повернула з постаті вовкулаки назад у людську подобу:

[...] *І слово*

Уста мої німії оживило,

І я вчинила диво... (Леся Українка, 2016: 105).

В інших інтерпретаціях Лесі Українки слово – це міць, криця, зброя, що продовжує вказану в «Лісовій пісні» функцію відродження нації. Воно здатне воскрешати, зцілювати, відбудовувати. Така сама ідея закладена в усю систему міфологем поезії Лесі Українки, що потрібно обов'язково враховувати в процесі їх перекладу іншими мовами.

Наукова новизна

Зауважимо, що в дослідженні національної самобутності, виявленої у художньому творі, необхідно враховувати роль «тотему» як омовленого духовного знаку приналежності до нації. Це уповні простежуємо не лише в оригіналах, а й у перекладах віршів Лесі Українки, здійснених польською мовою, що, по перше, засвідчує близькість української та польської культур, а, по-друге, вказує на невичерпне багатство слова та духа, яке вносить безсмертна спадщина Лесі Українки у ментальний та культурний простір інших народів.

Висновки

На закінчення прагнемо виділити такі аспекти перспективи дослідження народних реалій: фольклорні елементи в іншомовних варіантах творів Лесі Українки, її індивідуальні міфологеми, альянзи до народних прислів'їв, повір'їв та інших стійких мовних елементів, переклад власних назв тощо. У перспективі подальших досліджень це коло можна розширювати.

Як бачимо, перекладені польською мовою твори Лесі Українки мають значний вплив на сучасність у формі декількох важливих векторів: вони доносять до європейського, у тому числі польського, середовища національні українські скарби, почерпнуті із фольклору та історії; пробуджують з глибини віків національне багатство краю-реципієнта Лесиного Слова: спонукають до пошуку спільних пограничних надбань, виразником яких була Леся Українка. У цих площинах необхідно проводити спільні українсько-польські дослідження в області лезезнавства.

Очевидним є той факт, що в межах публікації огляд українських національних реалій, виділених Лесею Українкою, та їх польськомовних інваріантів здійснений побіжно, оскільки загалом це широкий джерельний матеріал, який у майбутньому може бути основою дисертації і поглиблених монографічних робіт.

Література

- Леся Українка, (2016). Лісова пісня: драма-феєрія в 3-х діях = *Pieśń lasu: baśń dramatyczna w trzech aktach*; пер. Є. Літвінюка. Луцьк.
- Радишевський, Р. (1983). Іскри єднання. Леся Українка і польська література. Київ.
- Радишевський, Р. (2021). Рецепція творчості Лесі Українки в Польщі. Київ.
- Радишевський, Р. (2012). Сороколітня літературознавча рецепція творчості Лесі Українки у Польщі. *Київські полоністичні студії*, 19, 153–168.
- Радишевський, Р. (1984). Творчість Лесі Українки в Польщі. *Леся Українка: публікації, статті, дослідження*, 183–184.
- Соболь, В. (2010). Наукова та перекладацька рецепції Лесі Українки в Польщі. *Леся Українка і сучасність*, 6, 297–314.
- Janicka, A. (2010). Gabriela Zapolska i Łesia Ukrainka – dramaturgia przekroczenia. Propozycje wstępne. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції: Філологічні науки = Literary process: methodology, names, trends*, 122.
- Łesia Ukrainka (1989). *Pieśń lasu* / red. F. Nieuważny. Warszawa.
- Łesia Ukrainka (1985). *Pieśń lasu*. *Наша культура*, 3 (305), 8–9.
- Łesia Ukrainka (1980). *Siedem strun* / oprac. T. Chróścielewski. Lublin.

References

- Lesya Ukrainka, (2016). *Lisova pisnia : drama-feieria v 3-h diiah = Pieśń lasu: baśń dramatyczna w trzech aktach* [Forest song: a drama-tale in three acts]. Lutsk (in Ukrainian, in Polish).
- Radyshevskiy, R. (1983). *Iskry yednannia. Lesia Ukrainka i polska literatura* [Sparks of unity. Lesya Ukrainka and Polish literature]. Kyiv (in Ukrainian).
- Radyshevskiy, R. (2021). *Receptsia tvorhosti Lesi Ukrainky v Polshchi* [Reception of Lesya Ukrainka's creativity in Poland]. Kyiv (in Ukrainian).
- Radyshevskiy, R. (2012). Sorokolitnia literaturoznavcha retseptsiia tvorhosti Lesi Ukrainky u Polshchi [Forty-year literary reception of Lesya Ukrainka's work in Poland]. *Kyivski polonistychni studii*, 19, 153–168 (in Ukrainian).
- Radyshevskiy, R. (1984). Tvorchist Lesi Ukrainky v Polshchi [Lesya Ukrainka's creativity in Poland]. *Lesia Ukrainka: publikatsii, statti, doslidzhennia*, 183–184 (in Ukrainian).
- Sobol, V. (2010). Naukova ta perekladatska retseptsii Lesi Ukrainky v Polshchi [Scientific and translation reception of Lesya Ukrainka in Poland]. *Lesia Ukrainka i suchasnist*, 6, 297–314 (in Ukrainian).
- Janicka, A. (2010). Gabriela Zapolska i Łesia Ukrainka – dramaturgia przekroczenia. Propozycje wstępne [Gabriela Zapolska and Lesya Ukrainka – the dramaturgy of transgression. Preliminary proposals]. *Literaturnyi protses: metodolohiia, imena, tendentsii: Filolohichni nauky*, 122 (in Polish).
- Lesya Ukrainka (1989). *Pieśń lasu* [Forest song] / ed. F. Nieuważny. Warsaw (in Polish).
- Lesya Ukrainka (1985). *Pieśń lasu* [Forest song]. *Nasha Kultura*, 3(305), 8–9 (in Polish).

Lesya Ukrainka (1980). *Siedem strun* [Seven strings] / ed. T. Chróścielewski. Lublin (in Polish).

Svitlana Sukharieva. Attributes of national identity in the poetry of Lesya of Ukraine and its Polish translations: how to illuminate the soul with a word. The article analyzes the Polish translation versions of the realities and markers of national identity used by Lesya Ukrainka in her poetry. Attention is drawn to the semantic content of individual national attributes of Lesya Ukrainka, rooted in mythology and folk tradition, and their invariance within the scope of the poetic interpretation of various translators. A special place in this attributive-figurative system is given to the “Forest Song” as a system of mythologies that create the folk background of Ukrainian and Polish cultures.

It is emphasized that the main ones in this list are the images of the house and its elements (walls, windows, doors, smoke, etc.), which are used with a double purpose – to depict human transience or love for the native land, trees (viburnum, birch, willow, oak). Additional attributes of national identity are folk songs, proverbs, and incantations.

By comparing the mythologist Lesya Ukrainka and their counterparts translated into Polish, we come to the conclusion about the adequacy of the translations of Lesya Ukrainka’s poetry and their value in Polish society. The work achieved the goal of identifying the main attributes of national identity, which do not always coincide in the Ukrainian and Polish cultural spaces.

Different interpretations of territorial factors and manifestations of patriotism are superimposed on them, since the land sung in Lesya Ukrainka’s poems occupied a different place in the Ukrainian and Polish environments – the Motherland and the Kresy. The mythologems based on the mythical and traditional worldview of the people, as well as the mythical images themselves, did not coincide, although they largely overlapped. Similar are Polish and Ukrainian song motifs, which, despite common images and artistic means, contain individual national elements.

A new methodological discovery is the analysis of attributes of national identity in the poems of Lesya Ukrainka and their Polish versions through the prism of the concept of “totem”, which has not yet undergone proper development. Among the main “totem” and mythological images is the word, which goes from traditional folk magic to a nation-building factor in the system of universal values.

Key words: national identity, Polish translation, realities, mythology, mythologem, author’s “totems”.

Сухарева Світлана Володимирівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки, <https://orcid.org/0000-0001-5039-582X>; Sukhareva.Svitlana@vnu.edu.ua